

UOT 33.332

Rüstəm Rəsulov

Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası, magistrant
rsulovrustm6@gmail.com

Elmi rəhbər: Hicran Mirzəyeva

Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası, i.f.d., dosent
akademiya_sm@mail.ru

AQRAR İSLAHATLAR VƏ KƏND TƏSƏRRÜFATINDA SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİNİN MÖVCUD VƏZİYYƏTİ

Xülasə

Azərbaycanda kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafı üçün ardıcıl islahatlar və dövlət dəstəyi həyata keçirilir. Bu islahatlar ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ixrac potensialının artırılması, kənd bölgələrində rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi və rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsalının stimullaşdırılmasına yönəlmişdir. Torpaq islahatları, maliyyə dəstəyi, innovativ texnologiyaların tətbiqi, bazar infrastrukturunu və logistikanın inkişafı kimi tədbirlər prioritetlərdəndir. Eyni zamanda, fermerlərin maliyyə resurslarına çıxışının yaxşılaşdırılması, aqrar sığorta sisteminin təkmilləşdirilməsi və təhsil-inovasiya potensialının gücləndirilməsi vacib məsələlərdən hesab olunur. Uzunmüddətli məqsəd kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafını təmin etmək və global dəyər zəncirinə integrasiyasını gücləndirməkdir. Bu istiqamətdə dövlət və özəl sektorun birgə səyi ilə Azərbaycan kənd təsərrüfatı sahəsində yeni uğurlar əldə edəcək və ölkənin iqtisadi inkişafına əhəmiyyətli töhfələr verəcəkdir.

Məqsəd – kənd təsərrüfatının Azərbaycan iqtisadiyyatındakı rolunu gücləndirmək, bu sahənin dayanıqlı inkişafını təmin etmək və ölkənin ərzaq təhlükəsizliyini, ixrac potensialını və kənd bölgələrinin rifahını yüksəltmək üçün strateji yanaşmalar və təkliflər təqdim etmək.

Metodologiya – tədqiqat işində müqayisəli təhlil metodu, təsviri analiz metodu, statistik məlumatların təhlili metodundan istifadə edilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri və praktiki əhəmiyyəti – təklif olunan tədbirlər vasitəsilə kənd təsərrüfatı məhsullarının keyfiyyətinin və rəqabətqabiliyyətinin artırılması, həm daxili bazar, həm də ixrac üçün daha cəlbedici olması təmin edilir. Kənd təsərrüfatının inkişafı ilə ölkənin ümumi iqtisadi inkişafına töhfə verilir, xüsusilə kənd bölgələrində rifah səviyyəsi yüksəldilir. Dövlət və özəl sektorun birgə fəaliyyəti ilə kənd təsərrüfatı sahəsində davamlı inkişaf təmin edilir. Kənd təsərrüfatı məhsullarının ixrac potensialının artırılması ilə Azərbaycan global dəyər zəncirinə effektiv şəkildə integrasiya olunur.

Açar sözlər: *kənd təsərrüfatı, aqrar islahatlar, dayanıqlı inkişaf, ixrac potensialı, maliyyə dəstəyi, sahibkarlıq, sosial-iqtisadi inkişaf*

Giriş

Kənd təsərrüfatı hər bir dövlətin iqtisadi sisteminin əsas dayaqlarından biridir. Bu sahə yalnız ərzaq təchizatı ilə məhdudlaşmayaraq, həm də iş bazarı, xarici ticarət imkanları və kənd ərazilərinin sosial-iqtisadi irəliləyişi baxımından mühüm funksionu yerinə yetirir. Azərbaycan kimi müxtəlif iqlim zonasına və münbit torpaqlara malik ölkələr üçün kənd təsərrüfatının potensialı xüsusilə böyükdür. Lakin bu potensialın tam istifadəsi üçün aqrar islahatların həyata keçirilməsi və sahibkarlıq fəaliyyətinin stimullaşdırılması zəruridir.

Ölkədə kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən ardıcıl və sistemli islahatlar çərçivəsində, dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə əsaslanaraq, ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, ixrac potensialının artırılması və kənd bölgələrində rifah

səviyyəsinin yüksəldilməsinə töhfə verən rəqabətqabiliyyətli kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı sənayesinin formalaşdırılması hazırda ölkənin sosial-iqtisadi siyasətinin əsas prioritetlərindən birini təşkil edir.

Aqrar sahədə islahatların rolu

İslahat prosesinin bütün mərhələlərində olduğu kimi, dayanıqlı inkişafı təmin etmək məqsədilə kənd təsərrüfatı sahəsinin qarşısında duran və həlli vacib olan bir sıra məsələlər daim hökumətin diqqətində qalır. Ölkədə kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafı məsələlərinin həm dünya iqtisadiyyatının ayrılmaz bir hissəsi kimi global inkişaf meylləri, həm də global səviyyədə mövcud olan tələblər nəzərə alınmaqla həll edilməsi əsas vəzifə kimi müəyyənləşdirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında son illərdə aqrar sahədə bir sıra islahatlar həyata keçirilmişdir. Bu islahatların əsas məqsədi kənd təsərrüfatının effektivliyini artırmaq, fermer təsərrüfatlarını və sahibkarlıq fəaliyyətini dəstəkləmək, həmçinin kənd bölgələrində həyat səviyyəsini yüksəltməkdir. İslahatların əsas istiqamətləri aşağıdakılardır:

1. Torpaq mülkiyyəti və istifadəsi ilə bağlı islahatlar: Torpaq islahatları kənd təsərrüfatı sahəsində ən mühüm məsələlərdən biridir. Torpaqların daha effektiv istifadəsi, kiçik və orta sahibkarlıq təşəbbüslərinin yaradılması üçün torpaq mülkiyyətinin şəffaflaşdırılması və torpaq bazarının formalaşdırılması vacibdir. Bu istiqamətdə dövlət tərəfindən torpaqların icarəyə verilməsi, torpaq kadastrının təkmilləşdirilməsi kimi tədbirlər görülür.

2. Maliyyə dəstəyi və subsidiyalar: Kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət göstərən sahibkarlar üçün dövlət tərəfindən müxtəlif maliyyə dəstək mexanizmləri tətbiq edilir. Bunlara aşağı faizli kreditlər, vergi güzəştləri, texnika və avadanlıqların alınması üçün subsidiyalar daxildir. Bu tədbirlər sahibkarların investisiya imkanlarını genişləndirir və yeni texnologiyaların tətbiqini stimullaşdırır.

3. İnnovasiyaların və texnologiyaların tətbiqi: Müasir kənd təsərrüfatı üçün innovasiyalar və yüksək texnologiyaların tətbiqi zəruridir. Dəqiq əkinçilik, suvarma sistemlərinin avtomatlaşdırılması, yüksək məhsuldar toxumların istifadəsi kimi tədbirlər məhsuldarlığın artırılmasına kömək edir. Dövlət tərəfindən bu sahədə təlim və təqaüd proqramları da təşkil edilir.

4. Bazar infrastrukturunu və logistikanın inkişafı: Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı qədər onların satışı və paylanması da vacibdir. Bazar infrastrukturunu, logistika zənciri və ixrac imkanlarının yaxşılaşdırılması fermerlər üçün əlavə gəlir mənbəyi yaradır. Bu məqsədlə kənd təsərrüfatı məhsulları üçün birjaların yaradılması, ixracın stimullaşdırılması kimi tədbirlər həyata keçirilir.

Aqrar sahənin inkişafına dövlət dəstəyi

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli 2469 nömrəli Sərəncamına əsasən, BMT-nin qəbul etdiyi "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"dən irəli gələn öhdəliklərin icrası istiqamətində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən və 2030-cu ilədək ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına dair beş Milli Prioritet müəyyən edilmişdir (1).

Milli Prioritetlər çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 iyul 2022-ci il tarixli 3378 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"na uyğun şəkildə, dayanıqlı və rəqabətqabiliyyətli kənd təsərrüfatının inkişafı istiqamətində müəyyən edilmiş siyasətin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə kənd təsərrüfatı sahəsində müşahidə edilən global meyllərin və elan edilən beynəlxalq tələblərin araşdırılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

Kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafı ilə bağlı global səviyyədə formalaşmış bu meyllər

əsasında dünya iqtisadiyyatının bir tərkib hissəsi kimi Azərbaycanda da kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafı, əsas ərzaq məhsulları ilə özünütəminat səviyyəsinin yüksəldilməsi və ixrac imkanlarının genişləndirilməsi ilə əlaqədar əldə edilən müsbət nəticələrlə yanaşı, gələcək dövr üçün mövcud qlobal tələblərə uyğun şəkildə, kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına yönəlmiş strateji hədəflərin həyata keçirilməsi baxımından aşağıda qeyd olunan tələblər aktualdır:

- Torpaqların münbitliyinin qorunması, birləşdirilməsi və idarə olunma sisteminin inkişaf etdirilməsi, o cümlədən torpaqların keyfiyyət göstəriciləri üzrə yenilənmiş və elektronlaşdırılmış məlumat bazasının yaradılmasının tamamlanması;
- Fermerlərin suvarma suyu ilə təminatında mövcud olan çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün suvarma infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi və suvarma suyu üzrə tənzimləmə mexanizminin təkmilləşdirilməsi;
- İqlim dəyişikliklərinin mənfi təsirlərinin idarə olunması təcrübəsinin yaradılması;
- Fermerlərin maliyyə resurslarına (xüsusilə dövriyyə vəsaitlərinə) çıxışının yaxşılaşdırılması;
- Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə mütəxəssis çatışmazlığının aradan qaldırılması məqsədilə aqrar təhsil sisteminin inkişafı tədbirlərinin genişləndirilməsi;
- Elmi tədqiqat imkanlarının genişləndirilməsi, innovasiyaların və intensiv texnologiyaların tətbiqi təcrübəsinin artırılması;
- Yerli məhsullardan ibarət xammal bazasına əsaslanan emal sənayesi sahələrinin inkişaf etdirilməsi, ümumilikdə emal sənayesinin inkişaf sürətinin artırılması;
- Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə logistika infrastrukturunun, o cümlədən ixrac üzrə logistikanın inkişaf etdirilməsi, habelə ixrac bazarları coğrafiyasının müxtəlifləşdirilməsinin təşviq edilməsi;
- Kənd təsərrüfatı sahəsi ilə emal sənayesi və ticarət sektoru arasında səmərəli əlaqələrin yaradılması, habelə logistika və təchizat infrastrukturunun inkişafı məqsədləri baxımından mövcud vergi-gömrük tənzimləməsinin təkmilləşdirilməsi;
- Kənd təsərrüfatı sahəsində əmək məhsuldarlığı göstəricisinin artırılması və kənd yerlərində qeyri-kənd təsərrüfatı sahələri üzrə məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsi məqsədləri də daxil olmaqla, kənd yerlərinin inkişafı siyasəti üzrə potensialın gücləndirilməsi.

Müstəqil Azərbaycanda kənd təsərrüfatı sahəsində islahatlar sistemlilik və ardıcılıq prinsipi əsasında həyata keçirilmiş və inkişaf prosesində önə çıxan vəzifələrin həllinə etibarlı təminatlar yaradılmasına yönəlmişdir.

Bu uğurlu islahatların davamı olaraq və müasir tələblər nəzərə alınaraq ölkədə kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafı ilə bağlı qısa və orta müddətli dövr üçün strateji yanaşma, əənəvi təsərrüfatçılıqdan yüksək əlavə dəyər yaradan intensiv təsərrüfatçılığa keçidin daha da gücləndirilməsi yolu ilə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı sahələrinin rəqabətqabiliyyətinin artırılması kimi müəyyən edilmişdir.

Uzunmüddətli perspektivdə isə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı sektorunun inkişafı ilə bağlı əsas məqsəd, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı sahələrinin dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə və yüksək texnoloji inkişafa əsaslanaraq qlobal dəyər zəncirinə effektiv şəkildə inteqrasiya olunmasına nail olmaqdır.

Müəyyən edilmiş strateji yanaşmaya uyğun olaraq aqrar sahənin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsi məqsədilə gələcək dövr üçün qarşıya qoyulmuş strateji inkişaf istiqamətlərini Şəkil 1-dəki kimi ümumiləşdirmək mümkündür.

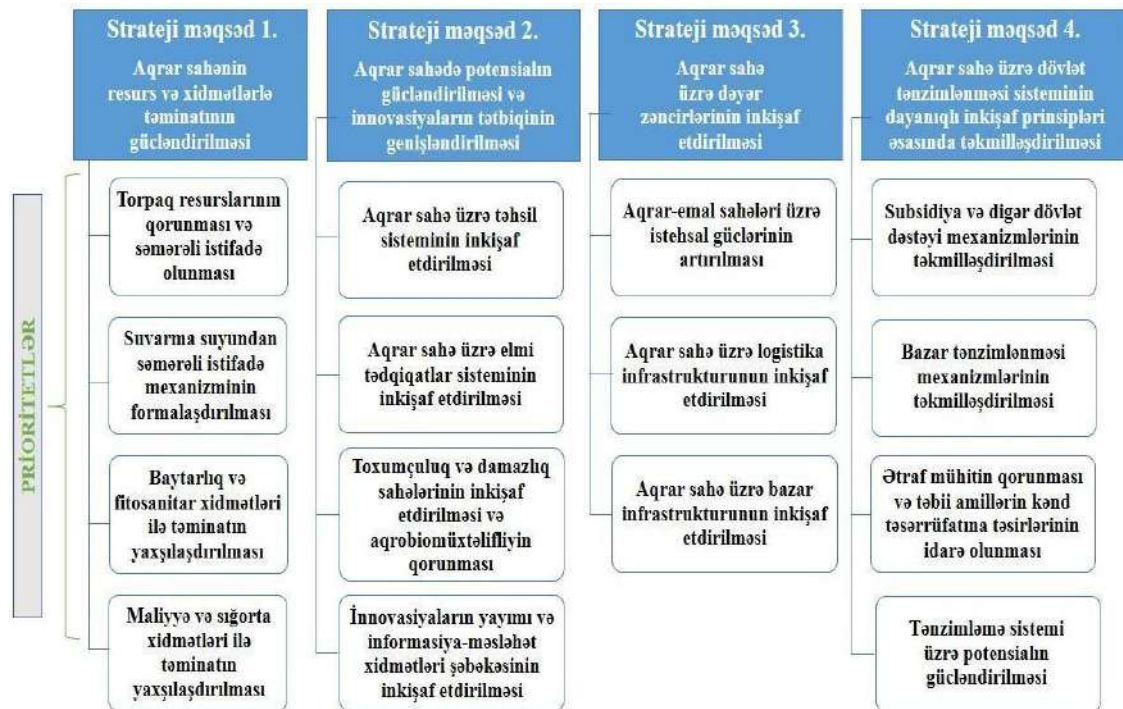
Bu məqsədlə ilk növbədə aqrar sahənin resurs və xidmətlərlə təminatının daha da gücləndirilməsi əsas vəzifələrdəndir.

Aqrar sahənin gələcək dövr üçün inkişaf strategiyasının qarşısında duran digər mühüm vəzifələrdən biri də potensialın gücləndirilməsi və innovasiyaların tətbiqinin

genişləndirilməsinə nail olmaqdır (2).

Məlumdur ki, aqrar sahənin dövlət tənzimlənməsinin ən başlıca prinsipi mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, bütün müəssisələrin fəaliyyətinə prioritet-iqtisadi şərait yaradılmasından ibarətdir. Bütün bunlar istehsal edilən məhsulun rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsinə, sahibkarlığın inkişafında risklər səviyyəsinin aşağı salınmasına, eyni zamanda yerli əmtəə istehsalçılarının beynəlxalq bazarlara çıxış imkanlarının artırılmasına şərait yaradır. Həmin prinsipləri eyni zamanda aqrar iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsinin bazis postulatları kimi də hesab etmək olar (4).

Sahibkarlıq fəaliyyətinin mövcud vəziyyətindən danışarkən bu sahədə baş verən müsbət dəyişikliklərdə qeyd etməliyik. Kənd təsərrüfatında sahibkarlıq fəaliyyəti son illərdə xeyli inkişaf etmişdir. Beləki, dövlət tərəfindən təqdim olunan maliyyə dəstək proqramları sahibkarların investisiya imkanlarını genişləndirir, innovativ texnologiyaların tətbiqi və təlim proqramları vasitəsilə sahibkarların bilik və bacarıqları artırılır, kənd təsərrüfatı məhsullarının ixrac imkanlarının genişləndirilməsi sahibkarlar üçün əlavə gəlir mənbəyi yaradır, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsi ilə kənd bölgələrində məşğulluq və rifah səviyyəsi yüksəlir. Xüsusilə kiçik və orta sahibkarlıq təşəbbüsləri bu sahədə fəal şəkildə fəaliyyət göstərir.

Şəkil 1. Aqrar sahənin strateji inkişaf istiqamətləri

Mənbə: [1] əsasında tərtib edilmişdir

Təbii ki, bu qeyd edilənlərlə yanaşı çətinliklərdə mövcuddur. Bura maliyyə çatışmazlığını, xüsusilə kiçik və orta sahibkarlar üçün kreditlərin əldə edilməsinin bəzi hallarda çətin olmasını, sahibkarlar arasında innovativ texnologiyaların tətbiqi ilə bağlı bilik və təcrübə çatışmazlığının müşahidə edilməsini, məhsulların satışı və paylanması üçün zəruri olan bazar infrastrukturunu və logistika xidmətləri hələ də kifayət qədər inkişaf etməməsini, kənd təsərrüfatı sahəsində iqlim dəyişikliyinə təsirlərini və təbii fəlakətlərin yaratdığı riskləri aid edə bilərik.

1. Maliyyə çətinlikləri: Sahibkarlar üçün əsas problemlərdən biri kifayət qədər maliyyə resurslarının olmamasıdır. Xüsusilə yeni başlayan sahibkarlar üçün kreditlərin alınması və investisiya qoyuluşlarının edilməsi çətin ola bilər. Buna baxmayaraq, dövlət tərəfindən tətbiq

edilən maliyyə dəstək proqramları bu çətinlikləri aradan qaldırmaqda kömək edir.

2. Texnologiya və bilik çatışmazlığı: Kənd təsərrüfatında müasir texnologiyaların tətbiqi hələ də kifayət qədər yayılmamışdır. Sahibkarlar arasında innovativ yanaşmaların və yeni texnologiyaların tətbiqi ilə bağlı bilik çatışmazlığı müşahidə olunur. Bu problemlərin həlli üçün təlim və təqaüd proqramlarının genişləndirilməsi vacibdir.

3. Bazar və logistika problemləri: Sahibkarlar üçün digər bir çətinlik məhsulların satışı və paylanması ilə bağlıdır. Bazar infrastrukturunu və logistika zənciri hələ də kifayət qədər inkişaf etməmişdir. Bu problemlərin həlli üçün bazarın təşkili, logistika xidmətlərinin yaxşılaşdırılması və ixrac imkanlarının genişləndirilməsi zəruridir.

Maliyyə və sığorta xidmətləri ilə təminatın yaxşılaşdırılması məsələləri kənd təsərrüfatı sahəsinin kreditləşdirilməsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi ilə yanaşı, aqrar istehsal və emal ilə məşğul olan sahibkarların maliyyə mənbələrinə çıxışının yaxşılaşdırılması, həmçinin startapların güzəştli maliyyələşməsinə dair yeni mexanizmlərin yaradılması, aqrar sığortanın əhatə dairəsinin yeni sığorta predmetləri və riskləri üzrə genişləndirilməsi kimi tədbirləri əhatə edir. Bu tədbirlər çərçivəsində kənd təsərrüfatı sahəsinin prioritet istiqamətləri üzrə qeyri-dövlət mənbələri hesabına kreditləşdirmə səviyyəsinin artırılması, istehsalla bağlı pul axınlarına dair elektron məlumat bazasının yaradılması təmin olunacaq. Həmçinin kənd təsərrüfatı sığortasında indeks əsaslı sığorta mexanizminin tətbiqi, aqrar sığorta prosesinin subsidiya mexanizmi ilə əlaqələndirilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçiriləcək.

Kənd təsərrüfatı sahəsinin gələcək dövr üçün inkişaf strategiyasının qarşısında duran digər mühüm vəzifələrdən biri də potensialın gücləndirilməsi və innovasiyaların tətbiqinin genişləndirilməsinə nail olmaqdır.

Bütün sahələrdə olduğu kimi, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı prosesində innovativ texnologiyaların tətbiqinin geniş yayıldığı bir dövrdə kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə modernləşdirilmiş təhsil, elm və innovasiyaların yayılması sisteminin mövcudluğu bu sahədə rəqəbətqabiliyyətin təmin edilməsi üçün əsas şərtlərdən biridir. Buna görə də daha funksional kənd təsərrüfatı və dayanıqlı ərzaq təhlükəsizliyi sisteminin yaradılması üçün kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə təhsil və tədqiqat sisteminin və innovasiyaların tətbiqinin genişləndirilməsi baxımından potensialın inkişaf etdirilməsi üçün zəruri tədbirlərin həyata keçirilməsi mühüm vəzifədir.

Nəticə

Aqrar islahatlar və kənd təsərrüfatında sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafı Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Dövlət tərəfindən həyata keçirilən islahatlar və dəstək tədbirləri bu sahənin potensialını tam şəkildə açmağa yönəlmişdir. Lakin sahibkarların qarşılaşdığı çətinliklərin aradan qaldırılması üçün daha çox səy göstərilməsi zəruridir. Kənd təsərrüfatının müasir texnologiyalar və innovasiyalar əsasında inkişafı, kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə uyğun şəkildə inkişaf etdirilməsini, sahibkarlar üçün innovativ texnologiyaların tətbiqi və təlim proqramlarının genişləndirilməsini, həmçinin bazar infrastrukturunu və logistika zəncirinin yaxşılaşdırılması bu sahənin gələcək uğuru üçün əsas şərtlərdən biridir.

Bu istiqamətdə dövlət və özəl sektorun birgə səyi ilə Azərbaycan kənd təsərrüfatı sahəsində yeni uğurlar qazanacaq və ölkənin iqtisadi inkişafına əhəmiyyətli töhfələr verəcəkdir.

Ədəbiyyat

1. "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" in təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. Bakı şəhəri, 2 fevral 2021-ci il. № 2469)

2. Azərbaycanda aqrar sahənin inkişafında Ümummilli lider Heydər Əliyevin rolu. Bakı, “Azərənəşr”, 2023, 260 səh.
3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Respublika Ali Sovetində “Aqrar islahat: problemlər və onların həlli yolları” mövzusunda beynəlxalq konfransda çıxışı. 9 dekabr 1994-cü il. <https://files.preslib.az/projects/heydaraliyev/cixislar.pdf>
4. H.Ə.Mirzəyeva. “Kənd təsərrüfatının inkişafına dövlət dəstəyinin konseptual aspektləri”. Bakı, 2020, 252 səh.

İnternet resursları

1. <https://e-qanun.az/framework/46813>
2. <https://www.stat.gov.az/>
3. <https://atm.gov.az/>

Rasul Rustamov
Scientific supervisor: Hijran Mirzoeva

THE CURRENT STATE OF AGRARIAN REFORMS AND ENTREPRENEURSHIP IN AGRICULTURE

Abstract

In Azerbaijan, consistent reforms and state support are being implemented for the development of the agricultural sector. These reforms are aimed at ensuring food security, increasing export potential, improving the welfare of rural areas, and stimulating the production of competitive agricultural products. Priority measures include land reforms, financial support, the introduction of innovative technologies, and the development of market infrastructure and logistics. At the same time, improving farmers' access to financial resources, enhancing the agricultural insurance system, and strengthening education and innovation potential are considered critical issues. The long-term goal is to ensure the sustainable development of agriculture and strengthen its integration into the global value chain. Through the joint efforts of the state and private sectors, Azerbaijan will achieve new successes in agriculture and make significant contributions to the country's economic development.

Objective: To strengthen the role of agriculture in Azerbaijan's economy, ensure its sustainable development, and propose strategic approaches to enhance the country's food security, export potential, and rural welfare.

Methodology: The research utilizes comparative analysis, descriptive analysis, and statistical data analysis methods.

Results and Practical Significance: The proposed measures will improve the quality and competitiveness of agricultural products, making them more attractive for both domestic and export markets. The development of agriculture will contribute to the country's overall economic growth, particularly by raising the standard of living in rural areas. The joint efforts of the state and private sectors will ensure sustainable development in agriculture. By increasing the export potential of agricultural products, Azerbaijan will effectively integrate into the global value chain.

Keywords: *agriculture, agrarian reforms, sustainable development, export potential, financial support, entrepreneurship, socio-economic development*

Расул Рустамов
Научный руководитель: Хиджран Мирзоева

АГРАРНАЯ РЕФОРМА И СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Резюме

В Азербайджане осуществляются последовательные реформы и государственная поддержка для развития сельскохозяйственной отрасли. Эти реформы направлены на обеспечение продовольственной безопасности, увеличение экспортного потенциала, повышение уровня благосостояния в сельских регионах и стимулирование производства конкурентоспособной продукции. Приоритетными мерами являются земельные реформы, финансовая поддержка, внедрение инновационных технологий, развитие рыночной инфраструктуры и логистики. В то же время важными вопросами считаются улучшение доступа фермеров к финансовым ресурсам, совершенствование системы аграрного страхования и укрепление образовательно-инновационного потенциала. Долгосрочной целью является обеспечение устойчивого развития сельского хозяйства и усиление его интеграции в глобальную цепочку создания стоимости. Благодаря совместным усилиям государства и частного сектора Азербайджан достигнет новых успехов в сельскохозяйственной сфере и внесет значительный вклад в экономическое развитие страны.

Цель – усилить роль сельского хозяйства в экономике Азербайджана, обеспечить устойчивое развитие этой отрасли и представить стратегические подходы и предложения для повышения продовольственной безопасности, экспортного потенциала и благосостояния сельских регионов.

Методология – в исследовании использованы методы сравнительного анализа, описательного анализа и анализа статистических данных.

Результаты исследования и практическая значимость – Предложенные меры способствуют повышению качества и конкурентоспособности сельскохозяйственной продукции, делая её более привлекательной как для внутреннего рынка, так и для экспорта. Развитие сельского хозяйства вносит вклад в общее экономическое развитие страны, особенно в повышение уровня благосостояния в сельских регионах. Совместная деятельность государства и частного сектора обеспечивает устойчивое развитие сельскохозяйственной отрасли. Увеличение экспортного потенциала сельскохозяйственной продукции позволяет Азербайджану эффективно интегрироваться в глобальную цепочку создания стоимости.

Ключевые слова: сельское хозяйство, аграрные реформы, устойчивое развитие, экспортный потенциал, финансовая поддержка, предпринимательство, социально-экономическое развитие